

Najaarstrek in 2014: veel Zanglijsters, weinig Kramsvogels

Zanglijster op trek.
Foto: Ran Schols

Het najaar van 2014 was er opnieuw een met hoogtepunten voor trektellers. Tijdens de Euro BirdWatch op 4 oktober werden voor het eerst meer dan 1 miljoen vogels geteld. Het bleek een topdag voor Zanglijsters. Een noordwesterstorm later in de maand deed veel Middelste Jagers langs de Noordzeekust waaien en begin november dienden 3,5 miljoen Houtduiven zich aan. Maar er waren ook soorten waarvan de aantallen opmerkelijk laag bleven, zoals de Kramsvogel.

Hoewel het ondoenlijk is om alle bijzondere aantallen en soorten uit het trektelseizoen hier samen te vatten, is het wel interessant om enkele opvallende fenomenen te schetsen. Tussen 1 juni en 5 december werden maar liefst 20.142 teluren gemaakt op Nederlandse telposten. Trektellen is populairder dan ooit (figuur 1), zo bleek ook tijdens de Euro Birdwatch op 4 oktober, toen 185 telposten bemand waren. De dag werd gekenmerkt door een massale aankomst van Zanglijsters. Van de in totaal 119.842 getelde exemplaren werd het gros opgepikt op De Vulkaan, Den Haag en De Nolle, Vlissingen. Het zuidwestelijke zwaartepunt doet vermoeden dat veel van de lijsters 's nachts de Noordzee opgevlogen zijn en hun trek halverwege de Nederlandse kust corrigeerden, daarbij een matige zuidoostelijke wind trotserend. De ideale telomstandigheden (14 graden Celsius, tegenwind voor de vogels) zorgden ervoor dat de beste zanglijstertrek van de afgelopen tien jaar werd vastgelegd.

Veel Beflijsters, bijna geen Kramsvogels

Twee lijstersoorten lieten een tegenovergesteld patroon zien. Beflijsters vlogen er opvallend veel in de tweede week van oktober. Op 13, 14 en 15 oktober werden er 517 geteld. Ze trokken voornamelijk over het oostelijke deel van het land en werden opgepikt in de flinke stroom Zanglijsters en Koperwieken, die laag over het land trok vanwege de zuidelijke stroming en de lichte regenbuien. In tegenstelling tot Beflijsters vlogen er dit najaar opmerkelijk weinig Kramsvogels langs. Hoewel de aantallen van deze soort van jaar tot jaar sterk fluctueren, vormt het totaal van rond 78.000 trekkers dit najaar een duidelijk dieptepunt in de afgelopen tien jaar. De aantallen steken schril af tegen bijvoorbeeld dagmaxima van bijna 60.000 exemplaren over trektelposten langs de zuidwestelijke Noordzeekust op 11 november 2013.

Middelste Jagers, vroeg en veel

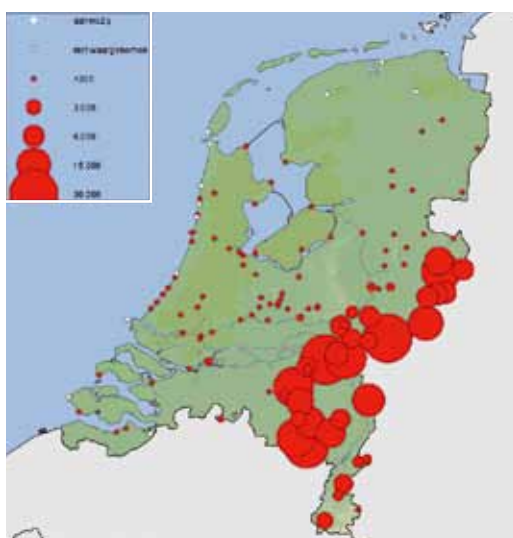
Het najaar van 2014 kan de boeken in als een met relatief veel Middelste Jagers. Op 22 oktober bracht een noordwesterstorm veel jagers naar de kust van zuidwestelijk Nederland en werd een Nederlandse top-5-dag genoteerd op Westkapelle (281 vogels, vooral juvenielen). Recent waren 2011 en 2007 erg goede jaren om trekkende Middelste Jagers te zien. De aantallen langs onze kust worden wel gerelateerd aan goede lemmingenjaren in de Russische broedgebieden, waardoor de broedresultaten goed zijn. De influxen in 2011 en 2014 volgden inderdaad op zo'n voorjaar, maar in 2007 was dat niet het geval. Stevige noordwesterstormen zijn waarschijnlijk toch de belangrijkste factor voor de Nederlandse aantallen. Dit jaar zorgde zo'n storm eind oktober ervoor dat de piek van Middelste Jagers relatief vroeg viel ten opzichte van de traditionele uitschieters in november.

Immense stroom Houtduiven

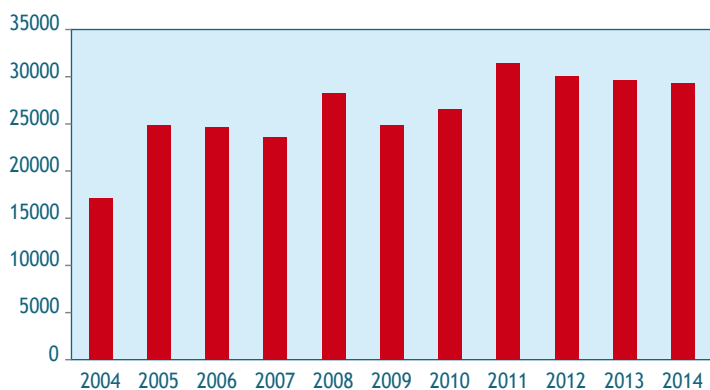
Kort maar hevig was de stroom Houtduiven die dit najaar op 1 november Nederland aandeed (figuur 2). Via een smalle baan over Twente naar de Kempen passeerden zeker 3,5 miljoen vogels in het weekend van de eerste twee novemberdagen. Normaal gezien trekt de bulk van deze Scandinavische vogels net ten oosten van ons land door, maar de laatste jaren nemen de aantallen in ons land toe. Over de oorzaken daarvan wordt gespeculeerd: verleggen de Houtduiven hun trekbaan, gaat een groter aandeel op trek, is er sprake van een toename in de broedgebieden?

> Trektellen.nl/doc

● **Albert de Jong**

Figuur 2. De stroom Houtduiven die dit najaar op 1 november Nederland aandeed (Trektellen.nl).

Figuur 1. Jaarlijkse aantal teluren van Nederlandse trektelposten tussen 16 juni en 31 december. Een uitgebreid verslag over 2014 op Trektellen.nl/doc.